

Anadolu coğrafyasında yaşayan bizlerin, insanlığa ve çağdaş medeniyete sunabileceğimiz kendimizden olan değerler, gelenekler, kurumlar ve inançlar vardır. Bu temel kültürler Türk toplumunun temel yapı taşıdır. Ahilik bu anlamda en başnoktadadır. Ahilik kurumu 850 yıl önce bu toplumun ekonomik, sosyal, kültürel hayatını tanzim etmiş, kurallar koymuş ve günümüze kadar yaşatmıştır. Çağımızda modern yapı olarak kabul edebileceğimiz tüm kurumların aslında o günlerden beri var olduğunu bilmeli ve görmeliyiz.

Türk insanı tarihten gelen bu mirası geliştirerek insanlığa sunması gerekir.

Bu noktadan hareketle yapılacak tüm çalışmalar aslında bu toplumun kültürel kodlarını ortaya çıkaracaktır. Medeniyetimizin temel sırrı olan Ahilik tüm toplumlar tarafından bilinmeli ve anlatılmalıdır. Çünkü bu yapıyı kuranlar Yunus Emre, Hacı Bayram Veli, Hacı Bektaş Veli, Mevlana, Ahi Evran gibi bilim, inanç ve örgüt liderleridir. Onların amacı mutlu insanı yaratmaktır. Ve Ahilik tam anlamıyla bunu başarmıştır. Hem bu dünyanın kurallarını hem de manevi dünyamızın...

BU ÖRGÜTLENMENİN GÜNÜMÜZDEKİ YANSIMALAR

Ahilik kurumunun günümüzdeki yansımalarını anlayabilmemiz için öncelikle neleri yaşantımıza yerleştirdiklerini görmek gerekir. Bunlar;

1-) FİZİKİ YAPILAR

a-) Kapalıçarşılar, bedestenler, arastalar

b-) Hanlar, kervansaraylar, fuarlar (yabanlu pazarı)

c-) Sanayi siteleri (Kayseri'de ilk Ahi Evran tarafından kuruldu).

d-) Cevahir bedestenleri yapılarıyla bankacılık

2-) EKONOMİK KURUMLAR

a-)Yamak, çırak, kalfa, usta silsilesi ve kuralları ilemesleki eğitim

b-)Yiğitbaşı, esnaf şeyhi, Ahibaba Vekili (Esnaf şeyhlerinin başkanı) görevlileri ile esnaf örgütlenmesi

c-) Orta sandıkları vasıtası ile kredi, emeklilik maaşı, eğitime kaynak aktarma vakıflar suretiyle sosyal sorumluluk

d-) Tacirlerin yol güzergâhlarında güvenliğini ve mal emniyetini sağlayarak günümüzün anlayışıyla konaklama ve mal sigortası

e-) Denetlemeler vasıtasıyla kalite, fiyat, haksız rekabet önlenerek tüketici haklarının kollanması

f-) Büyük meclis toplantılarında iş hayatını düzenleyerek iş hukuku kurallarını koymak

g-) Vergiler veya idari uygulamalar hakkında memnuniyetsizliklerini belirtmek için anahtarların mülki amire verilmesi suretiyle günümüzdeki anlamıyla Grev ve Lokavt

h-) Büyük mal siparişlerinde talebi karşılamak için aynı işkolundan olan esnafların biraraya gelmesini sağlayarak Kooperatifçilik

l-) Sarraflar vasıtasıyla ödeme, para sirkülasyonu, transfer etme, farklı para birimlerinin oranlarını belirleme görevlerini yerine getirerek şimdiki anlamıyla Para ve Döviz piyasası ve Merkez Bankacılığı yapmak.

3-) AHLAKİ PRENSİPLER

Ahilerin en önemli farklılığı çalışma hayatını düzenlerken diğer taraftan her bir çalışanını ahlaki yönden insan-ı kâmil sıfatına yükseltme çabalarıydı. İnsan-ı kâmil kelime anlamı olarak olgun insan demektir. Ahilerde olgun insan maddi ve manevi dünyasını tanzim etmiş yaşamını düzene koymuş kişidir. Bu noktadan hareket eden Ahiler örgütlerine üye olacak kişileri eğitimden geçirmek suretiyle hayata hazırlama görevini üstlenmişlerdi. Bu amaçlarını iki farklı eğitim usulü ve yolu ile gerçekleştirmişlerdir.

a-) Meslek içi Eğitim

Mesleğe yeni girecek olan her çocuktan öncelikle usta sorumludur.

Usta çırağına mesleğinin inceliklerini öğretirken, en temel amacı onun mesleği sevmesini sağlamaktır. Ayrıca;

- Bireye kendini tanıma yolunu göstermek
- İyi ahlaklı insan olarak yetiştirmek (740 adet görgü kuralı vardır)
- Her insanın iyi bir doğa ile yaratıldığı düşünülür, çocuğun bu doğasını koruması amaçlanır
- Bireydeki gizli yeteneklerin ortaya çıkarılıp, yeteneklerine yön verilir
- Eğitim belli bir noktada tamamlanmaz, ömür boyu süren bir faaliyettir
- Eğitim Ahilik ilkelerini kabul eden herkese açık ve ücretsizdir.

b-) Toplum içi Eğitim

Terbiye ocağı niteliği ağır basan zaviyelerde (Aynı zamanda konaklama yeriydi ve ücretsiz konuk ağırlanan yerlerdi) okuma-yazma öğretilmesinin yanı sıra dini ve bilimsel bilgiler, Türkçe ve Arapça dersleri, güzel yazma ve musiki dersleri verilirdi. Eğitim kitaplara dayandırılmak yerine sohbet şeklinde verilmesi tercih edilmiştir.

Yaren sohbetleri adı verilen toplantılarda müzik ve yazılı edebiyat ürünleri hem genç Ahilerle hem de halkla paylaşılmış bu şekilde halk kitlelerinin eğitime de aracı olmuşlardır.

Ahi teşkilatı içinde olanlar kurallara aykırı eylemleri gerçekleştirirlerse Ahilikten çıkarılır, ustalık beratları ellerinde alınırdı. (Yolsuz denirdi)

Ahiler için topluma ve ihtiyaç duyanlara hizmet vermek de bir ahlak anlayışıdır, bu anlayışla kurulmuş sayısız Ahi Vakfı günümüze dek hizmet vermiştir; Evlenecek yaşa gelmiş, kimsesiz veya yoksul kızların evlilik ihtiyaç ve masraflarını karşılayan Çeyiz Vakfı, kışın yaşlı ve çocukların buzda kayıp düşmelerini engellemek için yollara kül dökülmesini ve saçak buzlarının kırılmasını sağlayan Kül Vakfı, kimsesiz ve yoksul kimseleri bedelsiz muayene ve tedavi eden, ilaç ihtiyaçlarını karşılayan Guraba Hastaneleri, evleri yanan veya başka şekilde evsiz kalan insanlara barınacak yer temin edilinceye kadar barındırmak için hazırda boş bekletilen evler yapan Harik-Zegedan Vakfı bunlardan sadece birkaçıdır.

4-) İNANÇ FELSEFELERİ

Ahi birliklerinin yukarıda sayılan özellikleri dışında inanç dünyaları da günümüzün inanç dünyasını aydınlatacak derecede insani ve birleştiricidir. Din ayrımı gözetilmez, kadın-erkek ayrımı yapılmaz (Bacıyan-ı Rum dünyanın ilk kadın esnaf teşkilatıdır 13. Yüzyıl), zengin-fakir ikilemi yaratılmaz, kişinin kişiye üstünlüğü yok kabul edilirdi. İnsan olmak için emeği ile para kazanmak makbul sayılmış, kimseye muhtaç olmamak, topluma yararlı olmak hayat gayesi olmuştur.

Yaptıkları meslekleri de önemsemişlerdir. Her mesleğin bir piri olduğuna ve seçtikleri piri de inanç önderlerinden seçmişlerdir. Örnek olarak;

MESLEK MESLEĞİN PİRİ

Tüccar Hz. Muhammed

Seyyah Hz. İsa

Çoban Hz. Musa

Marangoz Hz. Nuh

Dülger Hz. İbrahim

Terzi Hz. İdris

Debbağ Ahi Evran

Berber Selman-ı Farisi

Saatçi Hz. Yusuf

Pirlerini bu şekilde seçmeleri bile Ahiliğin ayırım gözetmediklerini insanlık medeniyetinin tüm öğelerini felsefelerinde taşıdıklarının kanıtıdır. Ahiliğin sırrı derin düşünce de diğer bir deyişle batını olmalarındandır. Anadolu Tasavvufu onlarında ışığı olmuştur. Bir de Anadolu tasavvufunun insanlık medeniyetinin tüm bilgeleri ve erenlerinin, çabalarının ve eserlerinin toplamı olduğunu görebilsek kurulan bu yolun mükemmeliyetini daha çok idrak edebiliriz. Bizlere düşen görev bu yolu tekrar açmak ve tarihimizden gelen bu yapıya hayatıyet kazandırmaktır. Onların felsefeleri akıl üzerine kurulmuştu. Bilim ve ahlak onların sırrıydı. Bu açıdan bile bırakalım günümüzü, geleceğimize ışık tutmaktadırlar.

Denizli Babadağ Çarşısında asılı olan levhada yazan kelimeler bunun kanıtıdır;

İnsanları ayırma ha !
Hepsine adil ver hakkın.
Hayırlıdan ayrılma ha !
Her şeyin gerçeğini söyle.
Etrafına dostluk saç ha !
Eser kalır, sen gidersin.
İyi belle unutma ha !
Önce hizmet, sonra sensin.

Yukarıda maddeler halinde özetle anlatılan bu teşkilat bozulmadan günümüze kadar gelmiştir.

Mesleklerin ismi ve şekli değişse de bugün hala yaşamaktadır. Yaşayan bu mekânın adı Kapalıçarşıdır. Günümüzde hala aynı ahlak prensiplerini yaşatmaya çalışan, içinde barındırdığı 4-5 kuşaklık esnaflarıyla hayattadır.

Geçmişten gelen birçok adet hala yaşamaktadır. Mesela;

a-) Usta-çırak ilişkisi hala geçerlidir

b-) İnsan hala değerlidir.

c-) Paraya değil söze önem verilir.

d-) Üç dini, yetmişiki milleti hala içinde barındırır.

e-) Esnaflarımız zenginliği ile değil kişiliği ile saygı görür.

f-) Esnaf dayanışması halen sürmektedir. İyi günde ve kötü günde kimse yalnız bırakılmaz.

g-) Çek ve senet kullanılmaz. Sözlü akit geçerlidir.

h-) Yakın zamanlara kadar dua meydanımızda üç dinin temsilcisi ile bereket ve hayır duaları okunur, tüm esnaflar işlerine öyle giderdi.

ı-) Siftahını yapan esnafın gelen ikinci müşterisini siftahını yapmamış komşusuna göndermesi hala yaşatılan bir gelenektir.

j-) Tüketici problemleri esnaflar derneğinde çözülür.

k-) Yerel veya mülki idarenin yanlış uygulamalarını aynı geçmişinden geleneği yaşatır gibi topluca muhalefet ederek gösterirler.

Bu örneklerimizi çoğaltabiliriz. Geçmişimizden gelen özelliklerimizi toplumumuza tekrar gösterip hatırlatabiliriz.

Ama biz İstanbul Kapalıçarşı olarak çok daha anlamlısını ve atalarımıza yakışanını yapmak zorundayız. Bu amaçla Kapalıçarşı esnafları olarak atalarının yaptığı gibi örgütlenme yolunu seçtik. Öncelikle Bursa Kapalıçarşılarıyla birlikte TÜRKİYE TARİHİ KAPALIÇARŞILAR BİRLİĞİNİ kurma teşebbüsünü başlattık. Beş kurucu ilimizle (Edirne, Konya, Kayseri, Bursa, İstanbul) 2011 yılı içerisinde kurulacak bu yapı tüm Türkiye'deki tarihi çarşılarımızla birleşerek sonuca ulaşacaktır. Uluslararası tarihi çarşılarımızın da katılımıyla evrensel niteliğe kavuşturacağımız bu çalışmayla atalarımızın emeklerini tekrardan dirilteceğimize inanıyoruz. Ayrıca İstanbul Üniversitesi ve Hocalarımızın katkısıyla bilim ışığı ve yolu da bize güç katacaktır. Bunun yanında Esnaf Odaları Başkanımız ve TESK başkanında manevi desteklerini almamız bize moral kaynağı olacaktır.

Sonuç olarak son sözü atalarımıza vermek adına, çabalarımızın hayata geçmesi adına atalarımızın bir deyişiyle dua ediyoruz.

Eşrefoğlu al haberi
Bahçe bizde gül bizdedir
Biz de Mevla'nın kuluyuz
Yetmiş iki dil bizdedir

Erlık midir eri yormak
Irak yoldan haber sormak
Cennetteki akan ırmak
Coşkun akan sel bizdedir

Adem vardır cisme semiz
Abdest alır olmaz temiz
Hakk'ı dehleylemek nemiz
Bilcümle vebal bizdedir

Arı vardır uçup gezer
Teni tenden seçip gezer
Canan bizden kaçıp gezer
Arı biziz bal bizdedir

Kimi sofi kimi hacı
Cümlemiz Hakk'a duacı
Resul'ü Ekrem'in tacı
Aba hırka şal bizdedir

Biz erenler gerçeğiyiz

Has bahçenin çiçeğiyiz
Hacı Bektaş köçeğiyiz
Edep erkan yol bizdedir

Kuldur Hasan Dedem kuldur
Manayı söyleyen dildir
Elif Hakk'a doğru yoldur
Cim ararsan dal bizdedir

Saygılarımla.

Cem ARICA

Kaynak: <http://www.kapalicarsitarihi.com/index.php>